

Co přináší diskuse o Evropské ústavě?

02.Června 2005 Michal Šabatka

Diskuse o Smlouvě o Ústavě pro Evropu nabývá v České republice stále ostřejších podob. Prezident Klaus byl dokonce za své argumenty, směřující proti Evropské ústavě, ostře kritizován ze strany místopředsedy Evropského parlamentu Vidal-Quadrase.

Při podrobnějším sledování obsahu rozběhlého sporu však narazíme na zajímavou skutečnost. Prezident Václav Klaus se totiž, na rozdíl od skalních příznivců Evropské ústavy, ve svých argumentech opírá o skutečnou analýzu obsahu tohoto dokumentu. A právě na této skutečnosti bychom mohli sledovat jádro celé debaty o Smlouvě o Ústavě pro Evropu.

Už více jak jeden rok je známa základní verze Evropské ústavy, které se na mezivládní konferenci v průběhu první poloviny roku 2004 dostalo jen minimálních změn. Od té doby probíhající debata, ale především osvětová kampaň ze strany představitelů EU, je vedena v duchu přínosu Evropské ústavy k dalšímu rozvoji demokracie, tržního hospodářství, volného pohybu osob a zlepšení mnohých dalších oblastí společenského života, které má Evropská ústava přinést. Všem ale začíná být pomalu jasné, že tento dokument nic takového nezajistí. Současné problémy evropského sociálního státu krizi společné zemědělské politiky nebo neudržitelnost financování evropských fondů zřízením funkce evropského prezidenta nebo evropského ministra zahraničí rozhodně nevyřeší. Smlouva totiž spíše reformuje Unii v její institucionální podobě, než aby reformovala její hospodářsko-sociální politiku.

Poslední vývoj v mnoha členských státech Unie však ukazuje, že občané EU si nepřejí dokumenty, které stavějí evropské vzdušné zámky, které s realitou vůbec nesouvisejí, ale chtějí řešení svých každodenních problémů. Snad málokdo dnes dokáže kladně odpovědět na otázku, jestli vůbec Evropskou ústavu potřebujeme, aniž by hovořil o rozvoji demokracie a svobody v Evropě. Takové výroky jsou však pouhým politickým klišé. Jsou to naopak slova některých zastánců Evropské ústavy, která dosvědčují, že těmto lidem jsou hodnoty demokracie a svobody naprosto cizí. Stačí, aby někdo byl dobrým katolíkem nebo nebyl příznivcem Evropské ústavy a už je oheň na střeše. Takový člověk je pak především socialistickými poslanci evropského parlamentu, kteří snad každý měsíc přijímají rezoluce o nutnosti podporu principu rovnosti a tolerance ve společnosti, odsouzen za bludné názory a vystaven inkvizičnímu řízení před výbory EP a, jak nám ukazuje nedávné dění v Unii, nepodpořen na funkci evropského komisaře nebo vyzván k rezignaci. Takový je bohužel výsledek tolerance v pojetí levicového liberalismu, který je dnes základní hnací ideologií pro mnoho evropských politiků.

Závěrem by si snad každý z nás měl položit otázku, zda-li je opravdu Evropská ústava přínosem. Jak si na ni odpoví je jeho věc. Svůj názor pak může vyjádřit v případném referendu. Měli bychom se ale vyvarovat takového pohledu na Evropskou ústavu, který ji vnímá jako symbol nové fáze integrace. Ona ve své podstatě ani nic jiného není. O jejím obsahu totiž vůbec nikdo nemluví. Když se o to někdo pokusí, je okamžitě zavrhnut a odsouzen, jako náš prezident. Symbolika, kterou má Evropská

ústava přinášet, je ale falešná. Svět s evropskou ústavou nebude o nic barevnější, než je dnes. Rizika spojená s její ratifikací jsou však významná. Evropská ústava významně posiluje pravomoci Unie v oblastech, které nejsou demokraticky kontrolovatelné a zbavuje členské státy Unie primární svrchovanosti nad Unií. Unie tak bude ve stejném postavení jako její členské státy a dokonce díky nadřazenosti práva Unie bude v mnoha oblastech stát nad nimi. Kontrola Evropské unie prováděná občany prostřednictvím demokraticky zvolených vlád členských států tak bude znemožněna. Mýtus o tom, že dostatečnou kontrolu orgánů Unie zabezpečí Evropský parlament, je možno vyvrátit poukazem na silnou jazykovou bariéru mezi jednotlivými evropskými národy, která jednoduše vede k tomu, že lidé se nedokáží zmobilizovat do tak silné většiny, která by, zjednodušeně řečeno, mohla vyměnit vládu zvolením její opozice, jak to známe z každého demokratického státu.

Debata o Evropské ústavní smlouvě je důležitá. O dalším směřování Evropské unie je totiž potřebné diskutovat. Buďme ale také realisty a nenechme se svést sliby o budování ráje na zemi. Dvacáté století nám totiž ukázalo, kam takový politický mesianismus může zajít. Pro mnohé evropské politiky, díky jejich ideové prázdnotě, Evropská ústava jistý politický mesianismus představuje. To už pak ale je opravdu závažný problém, nad kterým by měl přemýšlet každý z nás.